

Dokud nám nebudou zakazovat divadlo, je všechno v pořádku

■ Rozhovor s režisérem inscenace Baba Janem Střechou.

■ **Představení, které jsem dneska viděl, je autorskou hrou?**

Spíše bych řekl, že se jedná o kolektivní hru. Tvořili jsme ji technikou nejrozličnějších dílen a já ji nakonec sepsal do finálního tvaru.

■ **Jak dlouho trvalo nastudování představení Baba?**

Řekl bych, že nápady se rodily zhruba během tří měsíců, pak jsme měli měsíc na sepsání finální podoby hry a pak se půl roku zkoušelo.

■ **Jste gymnaziální divadelní soubor, což znamená značnou fluktuaci herců. Nemáte s tím problém?**

Náš systém je zavedený právě na tom, že herci odcházejí. Ti, kteří jsou v maturitním ročníku, dohrávají hru, která se začala realizovat rok předtím. Novou už pak pochopitelně nezačínají. Například ve hře Baba hraje několik maturantů, kteří ji začali studovat loni. Každou hru tedy připravujeme na podzim. V únoru nebo na počátku března začínáme zkoušet a po prázdninách máme soustředění. Premiéra pak bývá v říjnu a představení hrajeme, kde a dokud je to možné.

■ **Vaše hra je navýsost aktuální. Jde o vlastní reflexe studentů na současný život?**

Jsem moc rád, že se na to ptáte. Nedávno jsme oslavili dvacet let existence souboru. Dříve se u nás hry podobného typu nehrály. Politická témata se do našich her vedla v posledních dvou, třech letech a to z toho důvodu, že je tam studenti chtěli mít. Sledují, co se okolo nich děje a vlastně si to víceméně vynutili. Předchozí hra byla politickou satirou jen velmi lehce, protože jsme hráli inscenaci ze školního prostředí. Požadavek studentů, opřít se do politických témat a používat politickou satiru, však byl stále aktuálnější. Takže v Babě už je toho poměrně hodně.

■ **Objeví se podobná tendence i ve vaší další hře?**

V současné době zkoušíme hru Drak od Jevgenije Švarce, a to je již čistá politická alegorie o totalitě. Určitá Farma zvířat na ruský způsob, ale úplně jinak. V poslední době se to v Česku moc nehraje, takže jsme rádi, že se nám ji podařilo dotáhnout do konce.

■ **Vrátím se k inscenaci, se kterou jste přijeli na Popelku. Dá se hovořit o generační výpovědi? Objevují se v ní ale i odkazy na českou historii. Například na rok 1968...**

Studenti pochopitelně historické souvislosti znají. Nejsem si ale úplně jist, zda ti nejmladší ví všechny detaily o tom, jak to



tehdy bylo. Rozhodně o tom ale hodně ví ti nejstarší v hlavních rolích, kteří celou hru i tvořili. Ti naprosto přesně vědí, o co jde.

■ **To ale mezi nastupující generací není úplně obvyklé... Není, ale naši studenti to znají.**

■ **Jak představení chápou diváci a jak reagují? Přeci jenom naše společnost v názorech na současné dění není úplně jednotná. Setkáváte se s negativními reakcemi?**

S představením jezdíme především po vesnicích. Je jasné, že volby v nich dost často nedopadly tak, jak by si člověk představoval. Když už jde o všem člověk do divadla, znamená to, že prošel určitým výběrem. My svá představení asi nehrajeme pro ty, které by vyloučeně popouzela. Spíš bych řekl, že hrajeme pro lidi, kteří s tím souzní. A pokud jsou v hlediš-

ti diváci, kteří mají výhrady, je jich menšina. Lidé, kteří by byli ostře proti, většinou na divadlo nechodí.

■ **A co vedení gymnázia a jeho zřizovatel. Nemáte problémy?**

Musím říci, že vedení školy je osvědčené a shora zatím nikdo nezasáhl. Gymnázium zřizuje Hradecký kraj. Ten momentálně ovládá sociální demokracie v koalici s lidovci a ODS. Hejtmán se navíc poměrně vymezuje proti premiérovi, odtud tedy žádné nebezpečí nehrozí. Spíš by se možná někdy mohlo chytit za nos vedení města. Zatím však existujeme bez problémů podobného typu.

■ **To je dobře.**

Dokud nám nebudou zakazovat hrát divadlo, je vlastně všechno v pořádku.

Honza Švácha

Procitnutí z krásného snu

■ **Rozhovor s režisérkou inscenace Kluci od Mississippi Ivanou Bufkovou. Divadelní klub mladých Česká Lípa uzavřel první den rakovnické Popelky inscenací Kluci od Mississippi, která vychází z románu Marka Twaina Dobrodružství Toma Sawyera.**



■ **Zajímáte se hlouběji o období americké historie, v němž se příběh Toma Sawyera odehrává?**

Začala jsem se o něj více zajímat, až když jsme si usmysleli hrát Kluky od Mississippi. Četla jsem nějaké knihy. Třeba

Sever proti jihu, něco o Marku Twainovi a podobně. Jsme studentský soubor, který neustále mění své obsazení, námět se tedy hledá vždy obtížně. Hledala jsem něco, co by bylo blízké mladé generaci, co by dalo hercům prostor pro interpretaci sebe samých.

■ **Přesvědčila vás tvorba inscenace o nadčasovosti Dobrodružství Toma Sawyera?**

Jeho příběh se podle mě mladým divákům stále jeví atraktivním, jelikož vypráví o dětech se spoustou fantazie a tendencemi si neustále hrát a vymýšlet si. Pořád něco čtou a představují si, že se proměnily například v piráty nebo v postavy z Robina Hooda. Žijí ve své fantazii a modelují si svět podle vlastních představ. Dokud se nesetkají s realitou.

■ **Chtěla jste tedy, aby inscenace pojednávala hlavně o procitnutí z dětství do reality?**

Ano. Ve scéně, kde se hoši stanou přímými svědky vraždy na hřbitově, se změni jejich představa o reálném životě. Považují za důležité, když někdo najednou prozře a zjistí, že skutečný svět je trochu o něčem jiném.

■ **Myslíte si, že právě tohle může současného mladého diváka oslovit?**

Ano. Učím na střední škole, takže vím, že pokud děti pocházejí z rodiny, která se o ně velmi dobře stará a snaží se je ochránit od všeho zlého, tak někdy možná narazí. Nechci tím ale říct, že mladí lidé z rozvrácených rodin na tom jsou lépe. Spousta dětí se dívá na detektivky, vyhledává horory nebo hraje počítačové hry, které překypují sadismem a naturálním zlem. Když se pak s něčím takovým setkají v realitě, buď

je to úplně vykořej, nebo ztratí soucit. Naše hra je určená pro děti starší devíti let a neměla by klesnout na úroveň nějakého cynismu. Měla by ukázat prozření z krásného snu. Líbí se mi, a připadá mi výchovné, že i když se hlavní postavy setkají se zlem, dokážou v sobě najít sílu se mu postavit. Dospějí k tomu, že musí být potrestáno.

■ **Máte raději českou filmovou adaptaci Páni kluci, nebo román Marka Twaina?**

V knize prožívá Tom Sawyer tolik dobrodružství, že se do jednoho scénáře zakomponovat nedají. Vybrali jsme si tedy jen něco. Z Pánů kluků jsem nevycházela, ačkoliv je film velice dobře znám a velmi se mi líbí. Vycházela jsem ze scénáře, který zpracoval můj moravský kolega Roman Švehlík. Pro naše divadlo jsem ho ovšem upravila, protože máme jiný ansámbl s více dívkami.

Jirka Štraub

Kluci od Mississippi *Divadelní klub mladých Česká Lípa*

■ **Mark Twain, jeden z největších amerických spisovatelů nejen druhé poloviny 19. století, je autorem mnohých románů, cestopisů a především literatury pro děti a mládež.**

Asi nejznámější a svým způsobem nepřekonaný je jeho román Dobrodružství Toma Sawyera, který se stal předmětem řady filmových či televizních adaptací (vzpomeňme

jen na populární film režiséry Věry Plívové-Šimkové Páni kluci). Zmíněný román se stal také výchozím bodem inscenace Divadelního klubu mladých Česká Lípa, tentokrát

pod názvem Kluci od Mississippi. Pod dramaturzií jsou podepsáni Roman Švehlík a Ivana Bufková (zároveň režisérka inscenace), kteří vytvořili jakýsi kaleidoskop, leporelo či chcete-li montáž několika situací, které prožívá hlavní hrdina Tom – trochu nezbeda, trochu rošťák, trochu vypočítavý, ale také čestný – spolu se svými kamarády Huckleberryem Finnem a zde Benem Rogersem. Scenáristická metoda je to určitě z hlediska struktury původní předlohy správně zvolená a účinná, i když zejména v první části trpí až přílišnou epizodností a roztříštěností bez jednotící příběhové linky. Páteří dramaturgie jsou pak ucelenější příběhy v druhé části inscenace (vraždy na hřbitově a útěk kamarádů na ostrov). I když jsme byli svědky herecky zdařilé a energií nabitě inscenace, režii se, bohužel,

úskalí dramaturgie nepodařilo beze zbytku překonat. Bylo to patrné již v úvodu, kde nebylo zcela zřejmé, jakou funkci mají v příběhu jednotlivé postavy a jaké k příběhu a samy k sobě zaujmají vztahy. Pro diváka neznalého předlohy to mohlo být nečitelné a nesrozumitelné, což se prokázalo i na výstupech skupin dětských diváků. Nedůsledná hierarchizace jevištních prostředků se projevila i v motivacích některých postav a v jejich jednání. Nebylo například patrné, čím a proč Tom přesvědčil své kamarády, aby místo něj natírali plot, což je pro celkové vyznění inscenace důležitější, než že je plot natřen. Stejně tak nebyly plně využity k jevištnímu rozehrání situace, které předloha i dramaturgie nabízejí. Např. když se Tom, Huck a Ben objevují v den svého pohřbu, tak jako by byl důležitější výsledek, než



proces, který tento fakt doprovází a jeho jednotlivé fáze (překvapení – radost z toho, že žijí – zjišťování, jak se to stalo – výčitky, že k tomu došlo atd.).

Tam, kde se daří vynalézavými jevištními prostředky režijně scénografické řešení realizovat (např. hřbitov a vražda doktora Robinsona) je inscenace nej-

působivější ve všech složkách. Přes uvedené problémy jsme viděli inscenaci, která mnohého diváka musela potěšit, přinejmenším zdařilými herecký-

mi výkony, např. Václava Masopusta (Tom Sawyer), Patrika Lustyka (Huckleberry Finn) či Martiny Hodinkové (Teta Polly).

Milan Schejbal

Baba

DS Škeble Lanškroun

■ Divadelní soubor Škeble z lanškrounského gymnázia se ve své inscenaci *Baba* rozhodl reflektovat současné společenské naladění a politické dění v České republice.



Je jistě výjimečné a oceněníhodné, že se mladí lidé zamýšlejí nad stavem naší společnosti, že jim není lhostejné, v jaké době žijeme, co a kdo naše životy ovlivňuje a jak je můžeme ovlivnit i my sami. Problémem inscenace lanškrounských studentů tak nebylo téma, ale přílišná popisnost a doslovnost, ke které se uchýlili. Přestože si pro vyjádření stavu politicko-společenské situace zvolili pohádkovou postavu babu Jagu, kterou mohli využít jako metaforu, nepodařilo se jim vykročit z popisu skutečnosti

a vybudovat svébytný divadelní svět, který by fungoval podle jasných – divákům srozumitelných – pravidel.

Příběh se odehrává ve vesnici jménem Božkov mezi studenty, jejich učitelkou, dvěma matkami a starostou, které však divák ve své podstatě nepozná jinak než skrze slova pronášená herci. I když se dozvíme, že se lidem žije špatně, že je ředitelka stará, že studenti nesouhlasí se zrušením automatů na jídlo a se zákazem využívání mobilů, nic z toho se na jevišti skutečně neodehraje, divákům se

tedy nenastolí žádný systém, kterým se život ve vesnici řídí, podle kterého zobrazovaná společnost funguje. Pokud by se tak stalo, lépe by vyzněl příchod baby Jagy a srozumitelnější by byl i způsob, jakým tato zdánlivě milá postava zavedený systém narušuje, mění a přizpůsobuje svým zájmům. Jednotlivé postavy by pak mohly být konfrontovány se změnami, které přináší laskavá „babi“ a diváci by mohli sledovat proces, jak se vyvíjí jejich smýšlení a proč v určitém momentě dojdou k závěru, že je potřeba se baby Jagy zbavit. Za její laskavostí a dobrosrdečností se totiž skrývá manipulace a nesvoboda a společnost, resp. každý jednotlivý člověk se musí rozhodnout, čemu chce dát přednost: zda pohodlí a zdánlivé péči, nebo možnosti se samostatně rozhodovat a mít vliv na vývoj událostí.

Nic z toho však lanškrounští na Popelce bohužel neodehráli, vše jen konstatovali, slovně sdělovali. Místo zajímavého divadelního jednání tak vznikl jakýsi „plakát“, který divákovi nenabízel možnost sdílet s postavami jejich problémy, pocity, otázky, vnitřní rozpory, procesy rozhodování, vývoj názorů apod. Souboru se nepodařilo

dostatečně vykreslit jednotlivé postavy, ani definovat a strukturovat dav a jeho chování. Výsledkem bylo, že si divák jen těžko mohl najít postavu, byť třeba i kolektivní, s níž by děj sledoval, nebo se naopak vůči ní vymezil.

Soubor bohužel nedošel ani k základnímu formálnímu rozhodnutí, zda chce divákům nabízet skutečně nějakou pohádku, byť s jasným politickým podtextem, nebo naopak otevřenou satiru či jen např. sérii komediálních parodických výstupů. Tato divadelní nerozhodnutost a okouzlení jedním nápadem, na který se vršily další, přinesla jen jakousi slovní bezbřehost a únavu z toho, že divák musí sledovat něco, co je po několika minutách zjevné. Je skvělé, že soubor přemýšlí nad současným stavem společnosti, nad politickou situací, je však škoda, že nepodstoupil hlubší a soustředěnější přemýšlení o divadle, o tom, jak skrze jevištní jednání a obrazy pojmenovávat určité skutečnosti, jak od nich mít určitý odstup, a tudíž získat i možnost zaujmout k nim nějaký postoj, který divák může sdílet nebo odmítat.

Zuzana Vojtišková



Dětský seminář



Vší silou aneb A pak se to stalo! ŠOS Prachatice

PROGRAM:

ČTVRTEK 7. LISTOPADU 2019

9.00 – 9.35 a 10.30 – 11.05

Tylovo divadlo

Divadlo Navenek Kadaň/režie:

Tereza Gvozdíaková

Don Zolidis

10 způsobů, jak přežít zombie apokalypsu

(od 12 let)

13.00 – 14.30

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (10 způsobů, jak přežít...)

17.00 – 18.00 Tylovo divadlo

Jílovští ochotníci Jílové u Prahy/

režie: Karol Skladan

Karel Čapek, Josef Čapek

Ze života hmyzu

(od 12 let)

20.00 – 21.30

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Ze života hmyzu)

PÁTEK 8. LISTOPADU 2019

9.00 – 9.30 a 10.30 – 11.00

Tylovo divadlo

Taneční studio Light Praha/re-

žie: Lenka Tretiagová

Lenka Tretiagová,

Václav Havel

Republika na nás čeká aneb Kde domov můj

(od 15 let)

9.00 – 10.15

Sál Kulturního centra

17.00 – 18.15

Tylovo divadlo

DS Ty-já-tr/BYLO NEBYLO

Praha/režie: Luděk Horký

Luděk Horký

Za pohádkou kolem světa

(od 4 let)

13.00 – 14.30

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Republika na nás čeká...)

20.00 – 21.30

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Za pohádkou kolem světa)

SOBOTA 9. LISTOPADU 2019

9.30 – 10.30 Tylovo divadlo

Ochotnický divadelní soubor

SUD Suchdol nad Lužnicí/

režie: Lenka Chaloupková

Lenka a Vít Chaloupkovi, Anna

Cvrčková

Bibi se bojí

(od 6 let)

13.00 – 14.05

Tylovo divadlo

Opera Žatec/režie: Jaroslav

Wagner

Jaroslav Wagner

Přadleny

(od 5 let)

15.30 – 18.30

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Bibi se bojí, Přadleny)

Inspirativní představení

18.30 – 19.30 Tylovo divadlo

Divadlo Drak Hradec Králové/

režie: Jakub Vašíček

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček

Bílý tesák

(od 9 let)

21.00 – 22.30

Diskuse s reflexemi dětských skupin

NEDĚLE 10. LISTOPADU 2019

10.00 – 11.15 Tylovo divadlo

DS J. K. Tyl Brodek u Přerova/

režie: Liběna Hasová

Otfried Preussler

Malá čarodějnice

(od 6 let)

13.00 – 14.00

Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Malá čarodějnice)

14.00

Slavnostní zakončení

Popelky Rakovník 2019

s vyhlášením výsledků

a předáním ocenění



STRAŠLIVÉ SNY EGONA POZOROVATELE

■ ZÁMĚNA

To se nám to pěkně rozjíždí ten festival. Tři představení a hned tolik napínavých diskuzí a podnětů. Středoškoláci a devátáci sledují Vší silou a malí diváci Babu. Pubertáci (nic ve zlém, pořád je ve mně kousek je) tupě zírají na to, že mají používat uchošťoury, čistit si zuby a česat vlasy. A malé děti na Babu Jagu, která působí veskrze strašidelně, děsivě a vůbec jako kudlanka nábožná. Ozval se pláč a křik. Tedy mezi malými. Ti velcí nejprve zavírají, rýpou se v uších a přeskakujícími hlasy říkají: „ZuUby, jOo? Si hnu-teeEej, sám si to čistí, jak chceš.“ A tak. A poroty mají ještě víc práce s hodnocením. Záměr záměny inscenací jim zůstal skrytý, a tak nezbylo než hledat v invenci režisérů. Diskuze se stočila jako vždy na iluzivní a antiiluzivní divadlo, režiséři pod palbou argumentů chvíli odolávají za hradbou herců, aby vzápětí padli do depresí a pod záštitu obranných mechanismů (popření, potlačení, vytěsňování, racionalizace, bagatelizace a podobně).

A nakonec se nad prozrazenou záměnou všichni smějí, rodičům píšou omluvný dopis, vyzvedli učitelky z léčeben a sešli se u barového pultu nad skleničkami něčeho povzbuzujícího. Aby se zítra probudili do dalšího dne letošní přehlídky.

Brrrr. To byl teda sen!!!

Egon

